

ДО ПИТАННЯ НАГОЛОШЕННЯ ЛАТИНСЬКИХ ПРИКМЕТНИКІВ ІЗ ЗАКІНЧЕННЯМ -eus, -ea, -eum

Лариса СМОЛЬСЬКА,

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, Львів (Україна)

Валентина СИНІЦЯ,

Вищий державний навчальний заклад України "Буковинський державний медичний університет", Чернівці (Україна)

Євгенія СВІТЛИЧНА,

Національний фармацевтичний університет, Харків (Україна)

Олена МИРОНИК,

Вищий державний навчальний заклад України "Буковинський державний медичний університет", Чернівці (Україна)
lena123elena@bk.ru

ON THE QUESTION OF THE ACCENTUATION OF LATIN ADJECTIVES WITH THE ENDINGS -EUS, -EA, -EUM.

Laryssa SMOLSKA,

Danylo Halytsky Lviv National Medical University
ORCID ORG/0000-0001-9836-6075

Valentyna SINYTSIA,

Higher State Educational Establishment of Ukraine "Bukovinian State Medical University", Chernivtsi (Ukraine)
Researcher ID S-7416-2016

ORCID ID 0000-0002-8346-3662

Yevheniia SVITLYCHNA,

National University of Pharmacy, Kharkiv (Ukraine)
ORCID ORG/0000-0001-6140-308 X

Olena MYRONYK,

Higher State Educational Establishment of Ukraine "Bukovinian State Medical University", Chernivtsi (Ukraine)
ORCID ID 0000-0002-5717-7267

Смольская Лариса, Синица Валентина, Светличная Евгения, Мироник Елена. К вопросу ударения в латинских прилагательных с окончанием -eus, -ea, -eum. Цель статьи: изучить существующие разногласия в акцентуации латинских прилагательных с финальными окончаниями *-eus, -ea, -eum* на материале латинской анатомической терминологии. **Методы исследования:** описательный, компаративный, а также метод обобщения исследуемых фактов. **Научная новизна:** в статье представлены и систематизированы данные касательно проблемы акцентуализации латинских медицинских терминов прилагательных с окончаниями *-eus, -ea, -eum*; обосновываются взгляды авторов статьи на затрагиваемую проблему. **Выводы:** проанализировав 19 источников на предмет постановки ударения в прилагательных с окончанием *-eus, -ea, -eum*, авторы позиционируют мнение о необходимости соблюдения существующих в грамматике латинского языка норм определения долготы/краткости гласных во втором слоге от конца слога с целью формирования речевой культуры.

Ключевые слова: латинская система ударения, ударение в словах греческого происхождения, прилагательные с окончанием *-eus, -ea, -eum*, анатомическая терминология, формирование речевой культуры.

Вступ. Важливою складовою процесу навчання латинської медичної термінології є прищеплення студентам навичок орфоепічної грамотності. Дотримуючись вимовних норм, майбутній лікар має розуміти, що орфоепічне мовлення є одним із показників термінологічної компетентності, адже, як зазначає український мовознавець О. Н. Синявський: "Чиста, правильна вимова – це не вигадка чиясь і не забаганка, це типова вимова більшості"¹.

Неодмінною умовою ясності й зрозумілості вимови терміна є правильне його наголошування, оскільки акцентуаційні помилки призводять нерідко до спотворення почутого слова та утруднюють розуміння. М. Протасов у відомій своїй роботі підкреслює, що на-

голос "самоє слабое место в передаче слов, заимствованных из древних языков"².

Відповідно до акцентуаційних норм граматики латинської мови, виокремлюються два акцентні типи латинських медичних термінів:

1) терміни власне латинські або грецького походження, наголос у яких чітко регламентується чинними нормами типу *lympháticus, palatínus* etc.;

2) терміни грецького походження чи автентичні латинські терміни, наголос в яких не відповідає загальноновизнаним правилам латинської акцентуації типу *serótínus, encéphálon, enámélum* etc.

З огляду на вищесказане, доходимо висновку про важливість дослідження проблем наголошення в латин-

¹ Syniavskiy O. N. Normy ukrainskoi literaturnoi movy [Standards of Ukrainian literary language], Kyiv, 1931, P. 6 [in Ukrainian].

² Protasov M. "Ob uporiadochenyy u unyfykatsyy transkryptsyy sobstvennykh ymen y ystorycheskykh terminov v ystoryy drevneho myra" [On sorting and unification of transcription of proper names and historical terms in the history of the ancient world], *Vestnyk ystoryy* [Herald of history], 1940, N 1, P. 106 [in Russian].

ській медичній термінології.

Аналіз останніх досліджень. Незважаючи, на перший погляд, на надзвичайно вузький напрям дослідження проблеми акцентуації в латинській мові в цілому, та в латинській медичній термінології зокрема, українські й зарубіжні мовознавці неодноразово зверталися до вивчення цього питання. Найавторитетнішими щодо цього є монографії Й.М. Тронського “Историческая грамматика латинского языка” (1960) і “Общеиндоевропейское языковое состояние (вопросы реконструкции)” (1967).

Серед розвідок останніх десяти років слід виокремити дисертаційне дослідження Белова Олексія Михайловича “Латинское ударение: проблемы реконструкции”, в якому детально описується низка проблем, які виникають під час аналізу латинського наголосу, та особливо прискіпливо розглядається проблема класичного латинського наголосу³.

Вивченню акцентологічних норм сучасної медичної термінології присвячено кілька публікацій Цісика А.З. (1996, 1998, 2002, 2009, 2015, 2018); окремі зауваги про наголос знаходимо у передмові до українсько-латинсько-англійського медичного енциклопедичного словника за редакцією Л. Петрух⁴; до профілактики помилкового наголошування латинських медичних термінів зверталася також співавтор цієї публікації Синиця В.Г.⁵. Однак, як показують результати огляду вищезазначених публікацій, єдиної позиції щодо правильного/неправильного? наголошування виключно ла-

тинських (меншою мірою) або утворених на основі грецьких словотворчих елементів (більшою мірою) термінів не спостерігається, що й зумовлює подальші дослідження та обговорення.

Об’єкт дослідження – латинські прикметники з суфіксом -eus, -ea, -eum в анатомічній термінології.

Мета дослідження – зацентувати увагу всіх зацікавлених стосовно наявних, на наш погляд безпідставних, розбіжностей у наголошуванні латинських прикметників з суфіксом -eus, -ea, -eum.

Методи дослідження – описовий, компаративний.

Предмет дослідження. Дискусійні проблеми наголошування анатомічних прикметників із суфіксом -eus, -ea, -eum.

Виклад основного матеріалу. Проблема правильної акцентуації латинських медичних термінів є актуальною з огляду на численні огріхи як студентів, так і окремих викладачів та необхідності плекання культури мовлення дипломованих фахівців. Незважаючи на те, що наголос у латинській мові обумовлений чіткими правилами, студенти на практичних заняттях з латинської мови часто стикаються з термінами, в яких спостерігається відступ від добре відомих їм правил наголошування.

Так, наприклад, у всіх підручниках суфікс -in- традиційно належить до суфіксів з довгим голосним; разом з тим у багатьох іменниках і прикметниках він є ненаголошеним:

приклади з наголошенням суфіксом -in	приклади з ненаголошенням суфіксом -in
intestínum	lámína
mediastínum	fémina
palatínus	bigéminus
pelvínus	trigéminus

Суфікси -ol, -id в латинських термінах, що позначають анатомічні поняття чи назви рослин, відносяться до

коротких суфіксів, але якщо йдеться про назви лікарських засобів, то вони є наголошеними:

приклади з ненаголошенням суфіксом -ol, -id	приклади з наголошенням суфіксом -ol, -id
alvéδlus	Papazδlum
malléδlus	Metronidazδlum
Víδla	Dimexíδdum
brómíδdum	Iopromíδdum

На жаль, на даний момент немає загальноприйнятої усталеної точки зору щодо наголошування латинських прикметників з фінальним -eus, -ea, -eum. Загальновідомо, що суфікс -eus утворює прикметники першої групи, які вказують на речовину, з якої щось зроблено, напр., aethéus (ефірний) ← Aether (ефір) або вказують

на належність до чогось, пов’язаність з чимось, напр., ósseus (кістковий) ← os (кістка). Схема утворення таких прикметників проста: до основи відповідного іменника додається залежно від роду утворюваного прикметника суфікс -eus, -ea, -eum. На наш погляд, не викликає сумніву також постановка наголосу в таких словах: оскільки

³ Belov A.M. Latynskoe udarenye (problemy rekonstrukcy) [Latin stress (reconstruction problems)], Avtoref. dyss. ... kand. fylol. nauk., Moskva, 2005, 28 p. [in Russian].

⁴ Ukrainsko-rosiisko-latynsko-anhliiskyi medychnyi entsyklopedychnyi slovnyk: A-Ya [Ukrainian-Russian-Latin-English medical encyclopaedic dictionary], ukladachi L.I.Petrukh, I.M.Holovko, Kiev, VSV : “Medytsyna”, 2015, P. 520 [in Ukrainian].

⁵ Synytsya V.G. “Do pytannya pravylnogo nagoloshuvannya latynskych medychnych terminiv [On the issue of proper stress in Latin medical terms], Aktualni pytannya vyshshoyi medychnoyi osvity: dosvid, problemy, innovatsiyi ta suchasni tekhnologiyi (prysvyachena 70-richchyu BDMU) [Topical Issues in Higher Medical Education: Experience, Problems, Innovations and Contemporary Technologies (Dedicated to the 70th Anniversary of the BDMU)], Chernivci, 2014, P. 349 [in Ukrainian].

ки vocalis ante vocalem brevis est, наголос буде ставитися на третій склад від кінця слова. Отже, правильно вимовляти tendíneus, oesop'hágeus, cartilagíneus, ósseus, interósseus тощо.

Однак, у відомій книжці доктора Гергарда Аренса⁶ “Naturwissenschaftliches und medizinisches Latein”, Leipzig, 1960, яка перевидавалася аж вісім разів, на стор. 71 § 200, стор. 74 § 213, стор. 79 § 229 перераховується низка прикметників з вказівкою “Suffix -eus mit langem ē oder -aeus”. Шановний автор відносить до цієї групи такі прикметники: anopéus (anopaeús) – ліктьовий (до речі, сучасні медичні словники фіксують

тільки прикметник anconeális), metatrséus (сучасні словники подають metatarsális) – плесновий і intertarséus – міжпередплесновий (сучасні словники подають intertarsális), pegonéus (pegonaeús) – малоомілковий, соссугéus – куприковий і sacrososygeús – крижовокуприковий, condyléus (сучасні словники фіксують тільки condyláris) – виростковий, pharyngéus – глотковий та складені прикметники типу glossopharyngéus – язико-

глотковий, phalangéus – фаланговий і interphalangéus – міжфаланговий, meningéus – менінгеальний (сучасні словники фіксують аж три варіанти цього прикметника: meningeus, meningicus, meningealis), laryngéus – гортанний, metacarpéus – п'ястковий, glutéus (glutaéus) – сідничний. Gerhard Ahrens мотивує такий наголос тим, що вищеперераховані слова є грецького походження.

Твердження Гергарда Аренса підтримують також професор кафедри нормальної анатомії Білоруського державного медичного університету Денисов Сергій Дмитрович⁷ та його співавтори, доценти кафедри латинської мови цього ж університету Цісик Андрій Зіновійович, Круглик Наталія Анатоліївна та старший викладач кафедри Ромашкевичус Світлана Костянтинівна у навчально-методичному посібнику “Ударение в современной анатомической номенклатуре”, Минск, 2011. Зокрема, на стор. 9 названого посібника, автори розширюють наведений у Гергарда Аренса список латинських прикметників із закінченням -eus, де голосна -ē- є довгою, внаслідок композитних прикметників:

прикметник з суфіксом -eus	прикметники-композиції з суфіксом -eus
carpéus	metacarpéus radiocarpéus
coccygéus	anococcygéus iliococcygéus pubococcygéus rectococcygéus sacrococcygéus
laryngéus	prelaryngéus
pharyngéus	nasopharyngéus palatopharyngéus peripharyngéus pterygopharyngéus retropharyngéus salpingopharyngéus stylopharyngéus thyropharyngéus
tarséus	metatarséus cuneotarséus
oesophagéus	bronchoesophagéus pleuroesophagéus

Безумовно, якщо в словах грецького походження, від яких пізніше утворювалися прикметники з суфіксом -eus, первісно у другому складі від кінця містився дифтонг, який в процесі латинізації цих слів спростився до однієї голосної, або писалася літера η, то наголос, незалежно від акцентологічних норм латинської мови, має ставитися на другий склад від кінця слова, як це спостерігається у прикметниках glutéus, pegonéus та іменниках peritonéum, perinéum, trachéa.

Однак, ми засумнівалися щодо довготи суфікса -eus в інших наведених прикладах і звернулися до відомих нам

антикварних і сучасних словників, а також навчальної літератури. Для прикладу ми вирішили дослідити прикметник laryngeus, який, на нашу думку, утворений від грецького іменника larynx, larynges m за схемою: основа laryng- + суфікс -eus → laryngeus, а, um – гортанний. До речі, і у тлумачному словнику Ушакова⁸, і у найповнішому тлумачному словнику української мови слово “гортанний” (русс.) і “гортанний” (укр.) означаються як “анат.: прилагательное к гортань (русс.) та “прикметник до гортань” (укр.)⁹.

⁶ Gerhard Ahrens. Naturwissenschaftliches und medizinisches Latein [Natural science and medical Latin], Leipzig, 1960, 268 p. [in German].

⁷ Udarenje v sovremennoj mezhdunarodnoj anatomicheskoj nomenklature [Stress in modern international anatomical nomenclature]: ucheb.-metod. posobie S. D. Denysov [y' dr.], Belorus. gos. med. un-t, Kaf. norm. anatomyy, Kaf. latyn. yaz., 2-e yzd., uspr. y' dop., Mynsk, BGMU, 2011, 244 p. [in Russian].

⁸ Tolkovyj slovar' russkogo yazyka [Dictionary of the Russian language], pod red. D.N.Ushakova, URL: https://biblioclub.ru/?page=dict&dict_id=117 [in Russian].

⁹ Slovnyk ukrajin'skoyi movy [Ukrainian language dictionary], v 11 tomakh, tom 2, 1971, P.138 [in Ukrainian].

Результати нашої розвідки представлені в таблиці:

автор/автори	навчально-методична література та словники	варіант наголошування larýngeus
Gross L., Kleis R., Торпа U.	Lingua Latina in medicina, Tallin: Valgus, 1986	p. 237 – larýngeus
Казаченок Т.Г.	Практическое пособие по латинскому языку для закрепления анатомической терминологии: Минск: Вышэйшая школа, 1972	c. 190 – larýngeus
Закалюжний М.М., Андрейчин М.А.	Посібник з анатомічної і клінічної термінології, Київ: Здоров'я, 1993	c. 97 – larýngeus
Краковецька Г.О., Бобирьов В.М., Беляєва О.М.	Латинська мова. Рецептатура. Клінічна термінологія, Київ, 1999	c. 297 – larýngeus
Беляєва О.М., Синиця В.Г., Смольська Л.Ю., Гуцол М.І.	Латинська мова для студентів стоматологічних факультетів, Київ: Медицина, 2015	c. 406 – larýngeus
Кніпович М.Ф.	Словник медичної термінології, Київ, 1948	c. 219 – larýngeus
Казьєр Г.В., Соколовський В.Г., Февральов Є.О., Чернецький П.П.	Українсько-латинсько-російський медичний словник, Київ, 1960	c. 124 – larýngeus
Казаченок Т.Г.	Анатомический словарь. Русско-латинский, Минск, 1976.	c. 84 – larýngeus
Арнаутов Г.Д.	Медицинская терминология на пяти языках, София: Медицина и физкультура, 1979	c. 233 – larýngeus До речі, весь лексичний ряд медичних термінів (17 лексичних одиниць) автор пов'язує тільки з larýnx, larýngos
Тананушко К.А.	Латинско-русский словарь: Москва-Минск: АСТ-Харвест, 2002	c. 475 – larýngeus
Бурнос О.І., Бурих М.П., Масловський С.Ю.	Латинсько-українська анатомо-гістологічна термінологія, Харків, 2002	c. 160 – larýngeus
Петрух Л.І., Головко І.М.	Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник, 1 том, Київ, 2012	c. 520 – larýngeus
Bartholomei Castelli	Lexicon medicum Graeco-Latinum. Genevae, MDCCXLVI	p. 271 – засвідчується тільки іменник larýnx; прикметник larungeus не зафіксований; немає також дієслова
Robert Scott, Sir Henry Stuart Jones	A Greek-English Lexicon Oxford 1953, Genevae, MDCCXLVI	p. 1031 – прикметник не зафіксований. Словникове гніздо представлено таким чином: λάρυγγξ, γγοςλαρυγγ-ίαω, λαρυγγ-ίζω, λαρυγγο-τομέω
Robert Beekes	Etymological Dictionary of Greek, Leiden-Boston, 2010	p. 835 – у словниковій статті на λάρυγγξ, γγος перераховуються деминутив λαρύγγιον, λαρσγγικόσι; немає прикметника

Ні в авторитетному старогрецько-російському словнику Дворецького¹⁰ (Москва, 1958, том 1), ні у російсько-грецькому словнику Андромахі Сальнови¹¹ (Москва, 2010) ми також не знайшли прикметника гортанний, який давав би підставу вивести сучасний термін *laryngeus* не від іменника *larynx* та переконати нас щодо довготи суфікса *-eus*.

У новогрецько-російському словнику 1980 року випуску, укладачами якого є Хориков І.П. і Малев М.Г.¹², на сторінці 472 розміщується гніздо з ключовим словом *λάρυγγας* ó та наводиться 19 слів, з яких 11 є медичними термінами: *λάρυγγίτιδα* [-ις (-ιδος)] ή ларингіт, *λάρυγγολογία* ή ларингологія, *λάρυγγολόγος* ó лікар-ларинголог, *λάρυγγοπάθεια* ή ларингіт, *λάρυγγοπληγία* ή параліч м'язів гортані, *λάρυγγορραγία* ή горлова кровотеча, *λάρυγγοσκόπηση* [-ις (-εως)], -ια ή ларингоскопія, *λάρυγγοσκόπιο*[v] τό ларингоскоп, *λάρυγγόσπασμος* ó ларингоспазм, *λάρυγγισμός* ó судомне скорочення м'язів гортані, *λάρυγγотомία* ή ларинготомія, *λάρυγγотрахеΐτις*(-ιδος) ή ларинготрахеїт, власне сучасний анатомічний термін *λάρυγξ* (-γγος) ó, прикметники *λάρυγγικός*, ή, ó[v] – гортанний, горловий, *λάρυγγόφωνος*, ος, ο[v] у значенні 1) гортанний (якщо йдеться про звук); 2) з гортанним голосом та *λάρυγγώδης*, ης, ες – гортанний (звук). Нам таких фактів було замало і ми проаналізували *Τεγοπουλος-Φυτλακης*. *Ελληνικο λεξικο: Орфоγραφικο, εμνηνευτικο, ετυμολοφίλο, συνωνυμων, αντιθετων, κυλιω ονοματων*¹³, де, як ми бачимо із назви, виводяться етимони включених слів. Серед них і *λάρυγγας* (ο) ουσ, етимологія якого представлена таким чином: [*αρχ. λάρυγξ*], (Κ *λάρυγξ*, - *υγγος*). У словниковій статті наведено 13 слів і жодне з них не дає підстави думати, що у сучасному прикметнику *laryngeus* другий склад від кінця слова є довгим. Очевидно, що цей прикметник є неологізмом, який за даними літератури, з'явився в анатомічній термінології з 1795 року.

Продовжуємо і далі дотримуватись думки, що наголошування прикметників із закінчення *-eus* на другому складі від кінця є неаргументованим. Ані студенти, ані лікарі не обізнані настільки з латинською мовою, тим більше з грецькою, щоб розрізнити в плані наголошування слова *tendineus*, *coccygeus*, *xiphoides*. Тому неодноразово можна почути *tendinéus*, *coccygéus*, *xiphoidéus*, що порушує правила постановки латинського наголосу. Вивчаючи латинські медичні терміни, максимально треба дотримуватись чинних правил визначення довготи/короткості голосної у другому складі від кінця слова, що забезпечить культуру спілкування між фахівцями. Дотримуємося думки Б. Рассела, що слово

повинно означати те, що може бути пізнане, а для цього повинна бути будь-яка розпізнавальна якість¹⁴. Для студентів-медиків, і не тільки в даному випадку, такою розпізнавальною якістю якраз і є слово *larynx*, *laryngos m*, а вірніше його основа *laryng-*.

Безумовно, нам, як класикам, з одного боку імпонує пропозиція доц. Цісика А.З. щодо введення в процес навчання 36-годинного курсу “Елементи грецької мови в латинській медичній і фармацевтичній термінології”¹⁵. Однак, враховуючи нинішню загальну тенденцію до скорочення кількості аудиторних занять з усіх навчальних дисциплін, думається про нереальність впровадження цієї інновації найближчим часом. Окрім того, не слід забувати, що йдеться про латину для студентів-медиків, тобто, термінологічну спрямованість навчання, а не для студентів філологічних факультетів, де більше уваги приділяється саме лінгвістичному аспекту навчання.

Отже, проаналізувавши дослідження проблеми орфоепічної грамотності в царині латинської медичної термінології, та на основі власних спостережень наслідуюсь зробити висновок, що, враховуючи зростання тенденції до спрощення латинської орфографії та орфоепії в медичній термінології, усі похідні ад'єктиви з суфіксом *-eus*, *-ea*, *-eum* варто наголошувати відповідно до чинних в латинській мові правил акцентуації.

Smolska L., Synytsia V., Svitlychna Ye., Myronyk O. On the question of the accentuation of Latin adjectives with the endings -eus, -ea, -eum. The purpose of the article: to study the existing disagreements in the accentuation of the Latin adjectives with the final endings *-eus*, *-ea*, *-eum* on the material of the Latin anatomical terminology. **Methods of investigation:** descriptive, comparative and the method of generalization of investigated facts. **Scientific novelty.** The authors assert the problem of the correct accentuation of Latin medical terms as a topical one considering numerous errors made by both students and some teachers, as well as the necessity to arise the linguistic culture of professionals.

Latin adjectives of the first group with the endings *-eus*, *-ea*, *-eum* indicating the substance something, is made of or the belonging, connection with something and formed by the scheme: noun stem + endings *-eus*, *-ea*, *-eum*, in the authors' opinion, considering the rule *vocalis ante vocalem brevis est*, should be accented on the third syllable from the end. The other point of view is presented in the research by Gerhard Ahrens “*Naturwissenschaftliches und medizinisches Latein*” (Leipzig, 1960). This statement is supported by the professors and assistant professors from Belarusian State Medical University (Denysov S. D., Tzysyk A. Z. et al.) in particular in the tutorial book “*Accentuation in modern anatomy nomenclature*” (Minsk, 2011). The article presents the table with the results of the researching the adjective *laryngeus*, formed of the Greek noun *larynx*, *laryngos m* on the scheme *laryng* + ending *-eus*

¹⁰ Dvorcezkyj Y. *Drevnegrechesko-russkij slovar* [Ancient Greek-Russian dictionary], Vol. 1, Moskva, Gosudarstvennoe yzdatelstvo ynostrannykh y nacyonalnykh slovarej, 1958 [in Russian].

¹¹ Salnova A. V. *Grechesko-russkij y russko-grecheskij slovar* [Greek-Russian and Russian-Greek dictionary] Moskva, Yzdatelstvo Russkij yazyk, Medya, 2009, 711 p. [in Russian].

¹² Khorykov Y.P., Malev M.H. *Novohrechesko-russkij slovar* [New Greek-Russian dictionary], Okolo 67000 slov, Pod red. P.Perydykysa y T. Papadopulosa, Moskva, Russkij yazyk, 1980, 856 p. [in Russian].

¹³ *Τεγοπουλος-Φυτλακης*. *Ελληνικο λεξικο: Орфоγραφικο, εμνηνευτικο, ετυμολοφίλο, συνωνυμων, αντιθετων, κυλιω ονοματων*. *Ελευθεοτητα* [Greek dictionary: Orphanographic, interpretive, etymophile, synonymous, counterparts, nameplates. Freedom of speech], 1993, 985 p. [in Greek].

¹⁴ Rassel B. *Chelovecheskoe poznaneye, eho sfera y hranitysy* [Human cognition, its sphere and borders], Moskva, 1957, P. 118 [in Russian].

¹⁵ Tzysyk A.Z. “K voprosu ob udareneniy v latynskikh termynakh, sozdannykh na osnove hrecheskoi leksyky y yeye slovoobrazovatelnykh elementov” [On the issue of stress in Latin terms created on the basis of Greek vocabulary elements], *Aktualni pytannia lnhvistyky, profesiinoi lnhvistyky, psykholohii i pedahohiky vyshchoi shkoly: zb. statei III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (31 travnia – 01 chervnia 2018 roku, m. Poltava)* [Current notes of linguistics, professional linguistics, psychology and pedagogy of higher education: III International scientific and practical conference (May 31 – June 01, 2018, Poltava)], Poltava, Vyd-vo “Astrai”, 2018, P. 368–374 [in Russian].

→ laryngeus, a, um.

Conclusions. After analyzing 19 sources concerning emphasis in adjectives with the endings -eus, -ea, -eum, the authors' position the view of the need to comply with the rules of the Latin language grammar to define long/short vowels in the second syllable from the end of the syllable to form a linguistic culture.

Key words: Latin stress system, emphasis in words of Greek origin, adjectives with ending -eus, -ea, -eum, anatomical terminology, formation of linguistic culture.

Смольська Лариса – кандидат філологічних наук, доцент кафедри латинської та іноземних мов Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. Автор і співавтор близько 100 наукових праць. Брала участь в укладанні українсько-латинсько-англійського медичного тлумачного словника (Львів, 1995), українсько-латинсько-англійського медичного енциклопедичного словника (Київ: ВСВ "Медицина" 2012), перекладі зі старогрецької Дідахе. Послання дванадцяти апостолів (Львів: Свічадо, 2002). Співавтор окремих статей до книги "Лексикон античної словесності" (Дрогобич: Коло, 2014).

Smolska Larisa – associate professor. Author and co-author of about 100 scientific works, participated in the making of Ukrainian-Latin-English medical encyclopaedic dictionary (Kyiv, Medicine 2012), as well as the Ukrainian-Latin-English explanatory dictionary (Lviv, 1995). Translation of Didache: The Teaching of the Twelve Apostles' from ancient Greek, Lviv, Svichado, 2002. The Lexicon of ancient language arts. Drohobych, Kolo, 2014.

Синиця Валентина – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов ВДНЗ України "Буковинський державний медичний університет", автор міжнародних та вітчизняних наукових статей, тез, доповідей, співавтор національних підручників з латинської мови для студентів вищих медичних і фармацевтичних навчальних закладів. Коло наукових інтересів: дослідження лексико-семантичних та дериваційних процесів у латинській медичній термінології.

Synytsia Valentyna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of Foreign Languages Department of Higher State Educational Establishment of Ukraine "Bukovinian State Medical University", author of international and national scientific articles, theses and reports, co-author of national textbooks on Latin for the students of higher medical and pharmaceutical institutions. Focus of scientific interest: investigation of lexical-semantic and derivative processes in Latin medical terminology.

Світлична Євгенія – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри українознавства та латинської мови Національного фармацевтичного університету, м Харків. Автор і співавтор понад 50 публікацій у провідних фахових виданнях, 12 підручників, 19 навчальних посібників, 5 словникових видань, 3 монографії.

Svitlychna Yevheniia – associate professor, head of the Department of Ukrainian Studies and Latin of National Pharmaceutical university, Kharkiv. Author and co-author of more than 50 works in the leading professional publications, 12 textbooks, 19 manuals, 5 dictionaries, 3 monographs.

Мироник Олена – кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини та інфекційних хвороб ВДНЗ України "Буковинський державний медичний університет", автор понад 74 наукових та методичних статей. Коло інтересів: гепатологія, медична термінологія.

Myronyk Olena – Candidate of Medical Sciences, Associate Professor of Internal Medicine and Infectious Diseases Department of Higher State Educational Establishment of Ukraine "Bukovinian State Medical University", author of over 74 scientific and methodical articles. Focus of scientific interest: hepatology, medical terminology.

Received: 09.02.2019

Advance Access Published: March, 2019

© L. Smolska, V. Synytsia, Ye. Svitlychna, O. Myronyk, 2019

¹⁴Kozhelianko V. Liudynec pana Boga ..., op. cit., P. 261 [in Ukrainian].